

คำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทย

นางสาว สังวาลย์ คงจันทร์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาภาษาไทย

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๓๓

ISBN 974-577-108-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

016498

i 10308507

VERBS OF COMMUNICATION IN THAI

Miss. Sungwan Khongchan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai

Graduate School

Chulalongkorn University

1990

ISBN 974-577-108-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ คำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทย
โดย นางสาวสังวาลย์ คงจันทร์
ภาควิชา ภาษาไทย
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของ
การศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วิชาภัย)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แย้มนิตดา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรรถวิท พงศ์ประยูร)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ พุกผาสุข)

สังวาลย์ คงจันทร์ : คำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทย (VERBS OF COMMUNICATION IN THAI) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.นววรรณ พันธุเมธา, 196 หน้า. ISBN 974-577-108-2

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาคำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทยว่ามีคำกริยาอะไรบ้าง ใช้สื่อสารแสดงเจตนาอย่างไร และแต่ละคำมีลักษณะทางความหมายเหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง ผลการวิจัยพบว่า คำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทยตามขอบเขตที่กำหนดไว้มี 105 คำ ใช้สื่อสารตามเจตนาหลัก 3 เจตนา คือ คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาแจ้งให้ผู้รับสารทราบมี 82 คำ แยกตามเจตนาเฉพาะได้ 22 เจตนา คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาบอกให้ผู้รับสารปฏิบัติมี 14 คำ แยกตามเจตนาเฉพาะได้ 6 เจตนา และคำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาถามให้ผู้รับสารตอบมี 9 คำ แยกตามเจตนาเฉพาะได้ 3 เจตนา คำกริยาบอกเจตนาสื่อสารเหล่านี้แสดงลักษณะทางความหมาย 7 ประการ คือ ลักษณะเกี่ยวกับผู้ส่งสาร ลักษณะเกี่ยวกับผู้รับสาร ลักษณะเกี่ยวกับสาร ลักษณะเกี่ยวกับวิธีสื่อสาร ลักษณะเกี่ยวกับฐานะผู้ส่งสารและผู้รับสาร ลักษณะเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสาร และลักษณะเกี่ยวกับโอกาสที่ใช้ในการสื่อสาร ซึ่งคำกริยาแต่ละคำจะมีลักษณะทางความหมายแตกต่างกันไป

ภาควิชา ..... ภาษาไทย
สาขาวิชา ..... ภาษาไทย
ปีการศึกษา ..... 2532 .....

ลายมือชื่อนิสิต ..... สังวาลย์ คงจันทร์
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... นววรรณ พันธุเมธา

SUNGWAN KHONGCHAN : VERBS OF COMMUNICATION IN THAI. THESIS ADVISOR :
ASSOC. PROF. NAVAVAN BANDHUMEDHA, Ph.D 196 PP. ISBN 974-577-108-2

This study aims at investigating 3 aspects of verbs of communication in Thai : the number, the speaker's purposes and the semantic features of each verb.

The result of the study shows that there are 105 verbs of communication in Thai, as identified, used to communicate 3 main purposes of the speaker. They are 82 verbs, which the speaker informs the hearer, divided into 22 specified purposes; 14 verbs, which the speaker tells the hearer to do, divided into 6 specified purposes ; and 9 verbs which the speaker asks the hearer to answer, divided into 3 specified purposes. These verbs of communication indicate 7 semantic features concerning speaker, hearer, message, mean, speaker's and hearer's social status, relationship between the speaker and the hearer, and occasion. Each verb is different in semantic features.

ภาควิชา ..... ภาษาไทย
สาขาวิชา ..... ภาษาไทย
ปีการศึกษา 2532

ลายมือชื่อนิสิต ..... *สงวน ธรรม์เทว*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา ..... *Assoc. Prof. Navavan Bandhumedha*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดีของ
รองศาสตราจารย์ ดร.นววรรณ พันธุเมธา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
ซึ่งท่านได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ศรี แยมันิตดา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อรพิมพ์ พงศ์ประยูร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์
พุกผาสุข ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำตรวจแก้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่ให้ความช่วยเหลือมาด้วยดี
และขอขอบคุณ คุณวันเพ็ญ ชาวสอาด ผู้จัดพิมพ์วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เป็นรูปเล่มที่
สมบูรณ์

ท้ายนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณบิดา-มารดา และญาติ ๆ ซึ่งสนับสนุน
ด้านการเงินและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

สังวาลย์ คงจันทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	
๑. บทนำ	๑
ความเป็นมาของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	๒
วิธีดำเนินการวิจัย	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๔
๒. เกณฑ์จำแนกคำกริยาบอกเจตนาสื่อสาร	๕
คำจำกัดความของคำกริยาบอกเจตนาสื่อสาร	๕
๒.๑ เกณฑ์เจตนาของผู้ส่งสาร	๕
๒.๒ เกณฑ์ลักษณะทางความหมายเกี่ยวกับการสื่อสาร	๖
๒.๓ เกณฑ์ลักษณะทางความหมายเกี่ยวกับสังคม	๙
๓. ประเภทของคำกริยาบอกเจตนาสื่อสารในภาษาไทย	๑๑
๓.๑ คำกริยาที่ใช้สื่อสารเมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาแจ้งให้ ผู้รับสารทราบ	๑๑
๓.๑.๑ คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารได้รู้สาร	๑๑
๓.๑.๑.๑ คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมี เจตนาให้ผู้รับสารได้รู้สารเกี่ยวกับ การแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการ และสารที่เกี่ยวข้อง เรื่องราวหรือเหตุการณ์	๑๑

๓.๑.๑.๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมี เจตนาให้ผู้รับสารได้รู้สาร เกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น	๒๒ ✓
๓.๑.๑.๓	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมี เจตนาให้ผู้รับสารได้รู้สาร เกี่ยวกับการแสดงความรู้สึก	๒๘
๓.๑.๑.๔	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมี เจตนาให้ผู้รับสารได้รู้สาร เกี่ยวกับเรื่องราวหรือ เหตุการณ์	๔๑
๓.๑.๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร รู้ข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ	๕๔
๓.๑.๓	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร ได้รับความรู้	๕๕
๓.๑.๔	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร เข้าใจสาร	๖๔
๓.๑.๕	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร รู้ว่าตนตั้งใจจะปฏิบัติดังที่กล่าวไว้กับผู้รับสาร	๖๘
๓.๑.๖	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาแสดงไมตรี กับผู้รับสาร	๗๓
๓.๑.๗	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนากล่าวโทษ บุคคลที่กระทำสิ่งที่ไม่ดี	๗๘
๓.๑.๘	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาไม่ให้ ผู้รับสารลืม	๘๓

บทที่

หน้า

๓.๑.๘	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร คลายความกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศก	๘๗ ✓
๓.๑.๑๐	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาตอบคำถาม หรือตอบปัญหาต่าง ๆ	๘๑ ✓
๓.๑.๑๑	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาแลกเปลี่ยน สารกับผู้รับสาร	๘๖
๓.๑.๑๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาโต้ตอบ คำกล่าวโทษหรือคำว่ากล่าวของผู้รับสาร	๘๘
๓.๑.๑๓	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้แนวทาง หรือช่องทางแก่ผู้รับสาร	๑๐๓
๓.๑.๑๔	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร ได้รับสารที่ไม่เป็นความจริง	๑๐๗
๓.๑.๑๕	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาขอความ คิดเห็นหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อหา ข้อยุติในเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับผู้รับสาร	๑๑๑
๓.๑.๑๖	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร ระวังตัว	๑๑๖
๓.๑.๑๗	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร ทั้ง ๒ ฝ่ายคืนดีหรือปรองดองกัน	๑๒๐
๓.๑.๑๘	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาทำ ความตกลงเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับผู้รับสาร	๑๒๒ ✓
๓.๑.๑๙	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ผู้รับสาร รู้จักบุคคลหรือสิ่งของที่ผู้รับสารยังไม่เคยรู้จัก มาก่อน	๑๒๔

บทที่

หน้า

๓.๑.๒๐	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารนึกเห็นภาพตามที่ตนต้องการ	๑๒๗
๓.๑.๒๑	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาโอ้อวด ตนเอง บุคคลหรือสิ่งของของตนกับ ผู้รับสาร	๑๓๐
๓.๑.๒๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนา แจ้งความจริงกับผู้รับสาร	๑๓๒ ✓
๓.๒	คำกริยาที่ใช้สื่อสารเมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาบอกให้ ผู้รับสารปฏิบัติ	๑๓๔
๓.๒.๑	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการใช้อำนาจ	๑๓๔
๓.๒.๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการใช้อภัยคำไพเราะ อ่อนหวานกับผู้รับสาร	๑๔๐
๓.๒.๓	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการพูดชักจูงผู้รับสาร	๑๔๔
๓.๒.๔	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการพูดซ้ำหลายครั้ง	๑๔๘
๓.๒.๕	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการอ้างเหตุผลให้ ผู้รับสารเห็นคล้อยตาม	๑๕๒
๓.๒.๖	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาให้ ผู้รับสารปฏิบัติโดยการบอกให้ผู้รับสาร ปฏิบัติโดยเร็ว	๑๕๔

บทที่

หน้า

๓.๓	คำกริยาที่ใช้สื่อสารเมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาถามให้ ผู้รับสารตอบ	๑๕๖	✓
๓.๓.๑	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนา หาคำตอบจากผู้รับสาร	๑๕๖	✓
๓.๓.๒	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนาหา รายละเอียดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจาก ผู้รับสาร	๑๖๑	*
๓.๓.๓	คำกริยาที่ใช้เมื่อผู้ส่งสารมีเจตนา หาความจริงจากผู้รับสาร	๑๖๕	*
๔	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๑๗๐	
	รายการอ้างอิง	๑๙๔	
	ประวัติผู้เขียน	๑๙๖	

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รู้สารเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก ความต้องการ และสารที่เกี่ยวกับเรื่องราว หรือเหตุการณ์	๑๒
๒ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รู้สารเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็น	๒๓
๓ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รู้สารเกี่ยวกับการแสดงความรู้สึก	๒๔
๔ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รู้สารเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์	๔๒
๕ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รู้ข้อบกพร่องหรือสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติ	๕๕
๖ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารได้รับความรู้	๖๐
๗ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารเข้าใจสาร	๖๕
๘ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารรู้ว่าตนจะปฏิบัติดังที่กล่าวไว้กับผู้รับสาร	๖๘
๙ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา แสดงไมตรีกับผู้รับสาร	๗๔
๑๐ ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา กล่าวโทษบุคคลที่กระทำสิ่งที่ไม่ดี	๗๘

ตารางที่

หน้า

๑๑	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ไม่ให้ผู้รับสารสัมพันธ์	๘๔
๑๒	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารคลายความกลัว ความวิตกกังวล ความเศร้าโศก	๘๘
๑๓	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ตอบคำถามหรือตอบปัญหาต่าง ๆ	๘๒
๑๔	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา แลกเปลี่ยนสารกับผู้รับสาร	๘๗
๑๕	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา โต้ตอบคำกล่าวโทษหรือคำว่ากล่าวของผู้รับสาร	๑๐๐
๑๖	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้แนวทางหรือช่องทางแก่ผู้รับสาร	๑๐๔
๑๗	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารรับสารที่ไม่เป็นความจริง	๑๐๘
๑๘	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ขอความคิดเห็นหรือร่วมแสดงความคิดเห็นเพื่อทำข้อยุติใน เรื่องใดเรื่องหนึ่งกับผู้รับสาร	๑๑๒
๑๙	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารระงับตัว	๑๑๗
๒๐	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารปฏิบัติโดยการใช้อำนาจ	๑๓๕
๒๑	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารปฏิบัติโดยการใช้อำนาจไพเราะอ่อนหวานกับ ผู้รับสาร	๑๔๑

ตารางที่

หน้า

๒๒	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารปฏิบัติโดยการชักจูงผู้รับสาร	๑๔๕
๒๓	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา ให้ผู้รับสารปฏิบัติโดยการพูดซ้ำหลายครั้ง	๑๔๙
๒๔	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา หาคำตอบจากผู้รับสาร	๑๕๗
๒๕	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา หารายละเอียดเรื่องใดเรื่องหนึ่งจากผู้รับสาร	๑๖๒
๒๖	ตารางแสดงลักษณะทางความหมายของคำกริยาบอกเจตนา หาความจริงจากผู้รับสาร	๑๖๖